

WWF

MAGAZIN

2018/2

A magazin megjelenését az Environmental Activities
Grant Program of Toyota Motor Corporation támogatta

Fenntartható vízgazdálkodás és klímavédelem az ártéren

A természet az egyetlen otthonunk

Papírmentes a karácsony

Elő a kreatív és fenntartható ötletekkel!

FOGADJ ÖRÖKBE EGY HAZAI NAGYRAGADOZÓT KARÁCSONYRA,
és válaszd hozzá **papírmentes** csomagolóanyagaink egyikét!

★ *A részleteket keresd a wwf.hu/karacsony oldalon!* ★

KÖSZÖNTŐ

Az idei év vége számos égető, a hazai és a nemzetközi természetvédelem számára hűsbavágó témával robbant be. A 2018-as WWF Élő Bolygó Jelentés elrettentő számai egyértelművé teszik, hogy az emberiség pengeélen táncol: a számos kutatás és szakmapolitikai egyezmény ellenére a biodiverzitás világszerte továbbra is csökken. Egyértelmű, hogy a mostantól 2020 végéig tartó időszak sorsdöntő – és egyelőre nem nyeresre állunk. Eközben Európában az unió egyik legambiciózusabb jogszabályának, a Víz Keretirányelvnek gyengítése került terítékre. Az Európai Bizottság most egy társadalmi konzultáció keretében mérlegeli, megtartsa-e a vizeinket védő erős szabályozást. Itthon pedig ismét infrastruktúra-fejlesztés és természetkárosítás árnyá vetül az ország legnagyobb fokozottan védett, háborítatlan erdőterületére, az észak-börzsönyi Csarna-völgyre. Mondanom sem kell, mindhárom helyzet kritikus. Szól a vészcsengő, itt a legfőbb ideje, hogy hallassuk hangunkat, és kiálljunk egyetlen otthonunk, a természet védelméért.

A problémák mellett a legújabb WWF Magazinban ismertetjük azt is, miként valósítható meg fenntartható vízgazdálkodás a tiszai ártéren, illetve hogyan alakul a Föld legértékesebb élőhelyeinek védelme. Megvizsgáljuk az ember farkashoz fűződő viszonyának alakulását, és bemutatjuk humoros infografika sorozatunkat, a Medvédelmi Rendszert.

Mindehhez jó olvasást kívánok. Bízom benne, hogy Te is csatlakozol hozzánk, és velünk tartasz a természeti kincseink megóvásáért – és az emberiség túléléséért – folytatott munkában!

Sipos Katalin
a WWF Magyarország igazgatója

TARTALOM

Hírek	4
Újra veszélybe került a Csarna-völgy!	5
Világörökségek védelme	8
Fókuszban: Fenntartható vízgazdálkodás és klímavédelem az ártéren	10
Élő Bolygó Jelentés: tegyük magasabbra a lécezt!	15
Gazdáikon keresztül gazdagodtak erdőink	18
Interjú: Özönnövények áradata	20
Ördögből angyal? A farkasok megítélésének változása	22
Vizeink jövője	25

IMPRESSZUM

Szerkesztő: Joó Zsófia

Címlapfotó: Varázslatos Magyarország, Kirják József: Árad a Tisza

Közreműködők: Antal Alexa, Berende Alexa, Bódis Pál,

Gálhidy László, Joó Zsófia, Kerpely Klára, Patkó László

WWF.HU

FACEBOOK.COM/WWFHUNGARY

YOUTUBE.COM/WWFMAGYARORSZAG

TISZA, MÍNUSZ 10 TONNA HULLADÉK

Ismét rekordokat döntött a PET Kupa a Felső-Tiszán! A 6. önkéntes nagytakarítás a Szatmárcseke és Tiszamogyorós közötti 74 kilométeres szakaszon szabadította meg a folyót a PET palackok és egyéb műanyagok áradatától. Az önkormányzati, céges, baráti és civil csapatokból álló, 21 hulladékból épült hajót számláló flotta és 400 fős legénysége egy hétig rendületlenül takarította a védett ártéri erdőket. A közel 40 önkéntes pedig szétválogatta és tömörítette a 10 tonnás rekord mennyiségű hulladékot – annak ugyanis közel fele hasznosításra alkalmas.

© Konyha Miklós

A PET kalózkodok egy applikáció segítette, melyen a szervezők gondosan bejelölték a „gócpontokat”, vagyis azokat a területeket, ahol rengeteg palack és üveg halmozódik fel. A Tisza ugyanis évek óta fuldoklik a műanyagban: a szennyezés időnként olyan méreteket ölt, hogy az ember alig hisz a szemének! A PET Kupa küldetése, hogy felderítse és felszámolja a legnagyobb lerakóhelyeket, valamint felhívja a figyelmet a problémára, illetve annak megelőzésére – amellyel a WWF Magyarország is messzemenően egyetért.

© WWF Magyarország

Jövőre is PET Kupa. Mi ott leszünk – tarts velünk Te is!

ÚJ REMÉNY A MURÁNAK?

Először 2016-ban roppant fel a hír, hogy Szlovénia nyolc vízerőmű építését tervezi a Mura folyón – veszélybe sodorva ezzel több mint 7.000 hektárnyi vizeslőhelyet. A tervek részleteit nem tették közzé, így a kockázatok miatt a WWF és partnerei nemzetközi petíciót indítottak, amit 2018 tavaszára 77.000 ember írta alá. Ennek meg is lett az eredménye: a 2018-ban alakult új szlovén kormány koalíciós megállapodásban rögzítette a Mura védelmét, és elvetette a természetkárosító vízerőművek építését.

© Matevz Lenarčič

A WWF és partnerei üdvözlik a döntést, ugyanakkor a szlovén kormánytól gyors cselekvést várnak: mielőbb le kell állítani a Hrastje-Mota mellett tervezett murai vízerőmű előkészületeit. A beruházás ugyanis a jelenleg szabadon áramló Murát élettelen víztározóvá alakítaná.

A hatásbecslésekből kiderült, hogy már az első erőmű végzetes ökológiai károkat okozna: az ártéri erdők, a halállomány, a madárvilág, valamint a felszín alatti vizek is mind megszenvednék a beruházásokat. A pusztulás ráadásul az osztrák, a horvát és a magyar Mura-szakaszokat is érintené – mindez a WWF és partnerei számára elfogadhatatlan, így továbbra is fellépünk a folyó és vizeslőhelyeinek védelme mellett.

© Gálhidny László

ÚJRA VESZÉLYBE KERÜLT A CSARNA-VÖLGY!

Szerző: Gálhidny László

Magyarország legnagyobb érintetlen erdejének csendjét hamarosan felverheti a vasútépítő munkagépek zaja, ami komoly veszélyt jelent a ritka fajokat is magába foglaló helyi élővilágra.

Őszi színekben tündöklök az erdő a Börzsöny északi lejtőin. Kemence falu határában a vasúti sínek békésen húzódnak – egészen a sötétlő völgy bejáratáig, ahol a talpfák sora a patak partján véget ér. Aki idáig eljut, gyalog, bakancsban folytathatja az útját a szűk völgyben, a kövek között szeszélyesen bukdácsoló vízfolyást követve. A tiszta erdei levegő igazi felfrissülést nyújt – ilyet az ország egyre kevesebb szegletében találunk ma már. A fejlesztési szándékok előbb-utóbb utoléri az addig jótékony elfeledettségben létező tájakat, aminek természet is, kulturális értékek is könnyen áldozatul eshetnek. Hacsak az ott élő emberek, az értékek sorsát figyelemmel követő szervezetek fel nem emelik hangjukat.

© Gálhidy László

A tervezett kisvasút megépítése és működtetése veszélyeztetné a ritka fajok megmaradását, és helyre nem állítható károkat okozhatna a vadonterület törékeny ökoszisztémájának működésében.

A CSARNA-VÖLGY MAGYARORSZÁG KÁRPÁTI RÉGIÓJÁBAN TALÁLHATÓ FOKOZOTTAN VÉDETT, VADON-JELLEGŰ VÖLGYRENDSZER. 1000 HEKTÁR KITERJEDÉSÉVEL AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB FAKITERMELÉSTŐL ÉRINTETLEN ERDŐTERÜLETE

© Gálhidy László

Kilátás a 685 méter magas Hollókőről. A Csarna-völgy nagyjából akkora, mint a Tihanyi-félsziget. A terület jelenleg gyalogosan, jelzett turistautakon látogatható.

A WWF Magyarország néhány éven belül másodszor hívja fel a figyelmet arra, hogy az ország legnagyobb érintetlen erdejét, a Börzsönyi Csarna-völgyet veszély fenyegeti. Korábban a tervezett fakitermelés, ma a turisztikai célú kisvasút-fejlesztés van napirenden. Az Ipoly Erdő Zrt. állami erdőgazdaság kész megvalósítani azt az elképzelést, hogy a jelenlegi Kemencei Erdei Múzeumvasút pályája mintegy 3,1 km hosszúságban tovább haladjon az erdőbe.

Ehhez át kell alakítani a patak medrét, végig kell vezetni a vasúti töltést a fokozottan védett völgy aljában. A műszaki leírás szerint 26 híd és átereszt épülhet a patakra, és a partot több mint 300 m hosszan ún. gabion támfalakkal kell megerősíteni, sok más romboló beavatkozás mellett. A vasút üzemeltetése sajnos zajjal, szennyezéssel és a karbantartást kísérő újabb zavarásokkal jár. Mindez együtt alighanem a védett fajok – mint például az eurázsiai hiúz, vagy a fekete gólya – eltűnését is maga után vonhatja.

© Wild Wonders of Europe, Konrad Wethe, WWF

ÉVEK ÓTA EGY HIÚZ VADÁSZTERÜLETE A TÉRSÉG. A CSARNA-VÖLGY SÚRÚ RENGETEGE, SZIKLAI BÚVÓHELYET, MEGFIGYELŐPONTOKAT BIZTOSÍTANAK A NAGYRAGADOZÓ SZÁMÁRA

A különleges, sziklákkal tarkított, vulkáni eredetű Csarna-völgy hazánk egyik legszebb nemzeti parkjának, a Duna-Ipoly Nemzeti Parknak a része. A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) ajánlása alapján valamennyi nemzeti parkban ki kell jelölni olyan övezeteket (zónákat), ahol a természet háborítatlan körülmények között fennmaradhat. A legbelső, ún. magterületeken tilos a fakitermelés, a vízierőművek létesítése, a bányászat éppúgy, mint a jelentős infrastruktúra – pl. burkolt út kialakítása. A fenntartható tájhasználat és a fejlesztés zónáiban ugyanakkor van erre is lehetőség. 1996 óta hazánk természetvédelmi törvénye is előírja a zónarendszer kialakítását, sőt 2013 óta a kijelölés alapelveit ugyancsak jogszabály rögzíti.

A Csarna-völgy a magterület része lenne. Ha a turisztikai célú kisvasút kétvágna a völgyrendszert – a magterületet nem lehetne kialakítani. Feláldoznánk egy olyan turisztikai fejlesztés érdekében, amelyből már így is sok van a Börzsönyben. Vasútból ugyanis öt vonal található szerte a hegységben. Nagy kiterjedésű érintetlen erdőből – magyarországi vadonból – pedig csak ez az egy.

A WWF Magyarország kiáll amellett, hogy a jelenlegi vasút tervezett meghosszabbítása a Csarna-völgybe ne valósuljon meg. A jelenlegi, vadonszerű állapotok megőrzése elengedhetetlen ahhoz, hogy a természet valamennyi értéke fennmaradjon a jövő nemzedékei számára.

A VÖLGYBEN SZÁMOS RITKA FAJ FORDUL ELŐ:

- > emlősök: eurázsiai hiúz, vadmacska, nyugati piszedenevér
- > madarak: fekete gólya, fehérhátú fakopáncs, kis légykapó, uráli bagoly, parlagi sas (utolsó hegyvidéki költőpár)
- > kételtűek: foltos szalamandra
- > halak: fűrge csele, fenékjáró küllő
- > ízeltlábúak: kis Apolló-lepke, havasi cincér, kék pattanó, nagy szarvasbogár, kövirák
- > növények: havasi varázslófű, sápadt kosbor, szirti gyöngyvesző, hegyi szirtipáfrány

VILÁGÖRÖKSÉGEK VÉDELME

Szerző: Berende Alexa

Az UNESCO Világörökség Bizottságának 42. ülése során számos olyan helyszínnel kapcsolatban születtek fontos döntések, ahol a WWF is aktívan tevékenykedik.

BELIZE KORALLZÁTONY

Az egyik legfontosabb döntés hatalmas természetvédelmi siker. Az ülésen megszavazták, hogy a közel 1400 fajnak otthont adó – globális civil összefogás eredményeként megmenekülő – zátony lekerül a Veszélyeztetett Világörökségi Helyszínek Listájáról. A korallzátony helyzete akkor vált igazán fenyegetővé, amikor 2016-ban a belize-i kormány bejelentette, hogy engedélyezi a területen a szeizmikus tesztelesek végrehajtását. Ekkor a WWF és partnerei petíciót indítottak, melynek hatására végül nem kezdték el a teszteleseket, 2017-ben pedig teljesen betiltották az olajbányászati tevékenységeket.

SELOUS VADREZERVÁTUM

A tanzániai Selous Vadrezervátumot most egy vízerőmű megépítése fenyegeti, melyet a Bizottság beemelt a terület veszélyeztetettségét fokozó tényezők közé, valamint arra kérte a kelet-afrikai országot, hogy készítse el a projekt környezeti hatástanulmányát. Tanzánia kormánya kötelezettséget vállalt a tanulmány megvalósítására. A WWF 2017-es elemzése szerint a vízerőmű visszafordíthatatlan károkat okozna a vadrezervátum élővilágában, emellett több ezer négyzetkilométeren lehetővé tenné az ipari fakitermelést, a terület jelentős részét pedig vízzel árasztanák el. Jó hír viszont, hogy csökkent az orrvadászat, melynek köszönhetően stabilizálódott az elefántpopuláció.

VIRUNGA NEMZETI PARK

Az UNESCO döntése szerint veszélyeztetett kategóriában marad a számos ritka fajnak – többek között a hegyi gorillának – otthont adó kongói Virunga Nemzeti Park is, ahol 2018 áprilisában hat természetvédelmi őrt gyilkoltak meg. A terület olyan illegális tevékenységek miatt vált rendkívül sérülékennyé, mint az orrvadászat, az illegális halászat és a fakitermelés. A Bizottság kérvényezte, hogy a kongói vezetőség továbbra se engedélyezze az olajkitermelést a nemzeti parkban. A WWF évek óta törekszik arra, hogy visszaszorítsa az orrvadászatot és az olajfúrásokat a területen.

PIRIN NEMZETI PARK

A bulgáriai Pirin Nemzeti Park 2017-es kezelési terve szerint a jelenleginél több mint 12-szer nagyobb területen engedélyeznék az építkezéseket, a park közel 60%-án pedig a kereskedelmi célú fakitermelést. Az UNESCO Bizottsága arra kérte a kormányt, hogy kezdjék meg a környezeti hatástanulmány elkészítését, és ne fogadják el a kezelési terv 2017-es változtatásait. A WWF pert indított a bolgár kormánnyal szemben, amelyet meg is nyert, ezután a bíróság kötelezte a kormányt a hatástanulmány elkészítésére.

KÁRPÁTOK ŐSBÜKKÖSEI

Bár a Bizottság üdvözölte, hogy a „Kárpátok és Németország ősbükkösei” világörökségi helyszín szlovákiai részét a helyi kormány két új határozattal igyekszik megóvni, ezzel együtt aggodalmukat is kifejezték: a hiányzó jogi védelem miatt ugyanis még mindig folyamatos a fakitermelés a területen. Az ősbükkösöket kétszáz évesnél is idősebb bükkfák, illetve a szürke farkas, a barnamedve és a hiúz lakják, így felbecsülhetetlen természeti értékekkel rendelkeznek.

Világörökségi helyszíneink Földünk legértékesebb élőhelyeit rejtik, ezért a WWF továbbra is aktívan harcol azért, hogy biztosítsa ezen területek és egyben az emberek jövőjét.

Selous

© Michael Polza

Pirin

© MayraElye Photography

Belize

© Antonio Busiello

ÉRINTETLEN KORALLZÁTONY, EGYEDÜLÁLLÓ VADREZERVÁTUM, TÖBB SZÁZ ÉVES ŐSBÜKKÖSÖK – MIND OLYAN VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN, MELYNEK ÉLŐVILÁGA KÜLÖNLEGES, MÉGIS VESZÉLYBEN VAN

FÓKUSZBAN: FENNTARTHATÓ VÍZGAZDÁLKODÁS ÉS KLÍMAVÉDELEM AZ ÁRTÉREN

Szerző: Kerpely Klára

A Tisza folyó és ártere az egyik természeti szempontból leggazdagabb vidéke hazánkban, ökológiai folyosót alkotva a Kárpátok karéja, illetve az Alföld között. Ezért a WWF Magyarország megalakulása óta kiemelt figyelmet fordít az itt található értékek védelmére. Az ember és természet közti harmónia létezésére, hiányára, valamint az újratertés lehetőségére különösen jó példa a Tisza menti ártér.

© Tisza Klub

A TISZAI ÁRTÉR ALAKULÁSA

A folyószabályozást megelőző évszázadokban a tiszai alföldön a jellemző gazdálkodási mód az árvíz szelíd szétterítésére alapozó fokgazdálkodás volt. Ez a gazdálkodási forma nem járt a természeti erőforrások túlhasználásával – éppen ellenkezőleg, kifejezetten elősegítette a természeti értékek fennmaradását és gazdagodását, amellyel, hogy a falvak lakosságának is jólétet biztosított. A történelmi oklevelek tanúsága szerint a török hódoltságig a Tisza vidéke, például Tiszatarján, Tiszadorogma és a környék falvai jelentős községek voltak, ahol főként módosabb családok éltek.

Kelet-Magyarország mai helyzetével összehasonlítva hatalmas a kontraszt. A 2011-es adatok szerint az ország leg-hátrányosabb helyzetű kistérségeinek több mint fele a Tisza és mellékfolyói mentén fekszik. Nem véletlenül, hiszen a gazdasági és társadalmi nehézségek nem elválaszthatók a természet állapotától és a tájhasználat módjától. Az emberek megélhetése és életkörülményeik napjainkban is nagyrészt a helyi természeti erőforrások állapotától függenek.

© Kerpely Klára

A gyalogkák rendkívül ártalmas a biodiverzitásra nézve, és a terület árvízlevezető kapacitását is jelentősen csökkenti.

A TISZA
MENTÉN ÉLŐK
MEGÉLHETÉSE ÉS
ÉLETKÖRÜLMÉNYEIK
A MAI NAPIG NAGYRÉSzt
A HELYI TERMÉSZETI
ERŐFORRÁSOKTÓL
FÜGGENEK

FOKGAZDÁLKODÁS AZ ÁRTÉREN

E gazdálkodási mód lényege, hogy amikor a folyó vize emelkedni kezdett, természetes és ásott csatornákon keresztül szétvezették a vizet a folyó menti ártér mélyfekvésű tavaiba, mocsaraiba és rétjeire, majd apadáskor ugyanezek a csatornák biztosították a víz fokozatos visszavonulását.

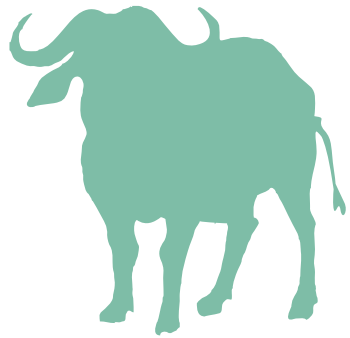
Ebben a rendszerben az árvíz a településeket nem veszélyeztette. A sekély vízborítású rétek fontos halívóhelyek voltak, az így létrehozott időszakos halastó-rendszerekkel óriási halbőséget tudtak produkálni az itt lakók. A víz levonulásakor a fokokat (azaz természetes mélyvonulatokat, árkokat) nagynyílású kasokkal lehalászták, így biztosítva, hogy csak a nagyobb halakat fogják ki, míg a fiatal példányok visszajutottak a legendás halbőségű folyóba.

A halászat, rákászat, nádgazdálkodás mellett a legeltető állattartás biztosította a Tisza menti nép megélhetését. A réteket szürkemarkarával, lóval, birkával vagy sertéssel legeltették, és a külterjes állattartás során a szarvasmarhák a telet is a dús fűvű ártéri legelőkön töltötték.

Fokok a Lapos-tó térségében a Közép-Tiszán

AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS HAZÁNKA IS SÚLYOSAN ÉRINTI. EGYRE GYAKORIBBÁ VÁLNAK MAJD A HOSSZÚ ASZÁLYOS IDŐSZAKOK ÉS A TÚL INTENZÍV ESŐZÉSEK - VAGYIS A NEDVES IDŐSZAKOK ALATT LEHULLÓ TÖBBLETCSAPADÉK AZ ASZÁLYOS NYÁRI HÓNAPOKRA VALÓ VISSZATARTÁSA EGYRE FONTOSABBÁ VÁLIK

AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS HATÁSAI

A Föld globális átlaghőmérséklete mára 1°C fokkal meghaladja az ipari forradalom kezdete előtti értéket. A változás az egész éghajlati rendszert érinti, és óriási kihatással van már most mindennapi életünkre is. Ilyen tünet például, hogy idén ősszel a Duna vízszintje szinte mindenütt megdőntötte a valaha mért legalacsonyabb rekordértéket, míg ezzel szinte egy időben Velence utcáit térdig érő vízzel árasztotta el a tenger. Világszerte gyakoribbak lettek a heves esőzések, nagyobbak az áradások, súlyosabbak az aszályok és szűkösebbek a vízkészletek.

Az ENSZ éghajlatváltozással foglalkozó tudományos testülete idén megjelentetett tanulmánya szerint a 1,5°C fok az a kritikus szint, améhez az emberi társadalom és az élővilág még képes alkalmazkodni. Ahhoz, hogy a klímaváltozás megálljon ezen a szinten, az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2-3 éven belül meredek zuhanásba kell kezdenie és 2050-re nullára csökkennie. Ehhez drasztikus átalakulásra van szükség a gazdaság és társadalom minden területén, beleértve az ipart, a mezőgazdaságot, az energiatermelést, a közlekedést és a lakossági fogyasztási szokásokat is.

© József Zsófia

Az első vízi bivalyok 2008-ban érkeztek Tiszatarjánba

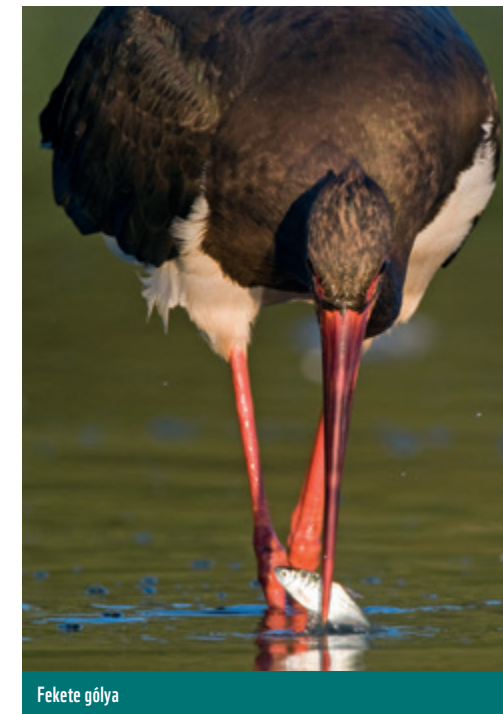
A XIX. századtól kezdve a Tisza mentén a harmónia ember és környezete között megbomlott. A folyószabályozások eredményeképpen az Alföld nagy részét elszakították a földeket tápláló folyóktól, kiszárították és szántókká alakították, az ártér a gátak közötti keskeny sávra, a hullámterre szorult vissza. Ezt tetézte, hogy az elmúlt két-három évtizedben a mezőgazdaság újabb átalakulása során az állattartás fokozatosan eltűnt és a hullámter elhanyagoltta vált.

A természeti erőforrások nem megfelelő használatának egyik tünete, hogy a tiszai hullámter nagy részét, az egykori fás legelőket és kaszálókat, feltöltődött vizes élőhelyeket, a parlagon maradt szántókat és az ültetett nemesnyarasokat gyorsan terjedő özönnövények vették birtokba. Az egyik legagresszívebben hódító invazív cserje a gyalogakác, ami nemcsak a fajgazdagságot és a természetes élőhelyeket pusztítja, hanem a települések árvízi veszélyeztetettségét is növeli azáltal, hogy olyan sűrű dzsungelt képez a hullámterben, ami még az árvíz levonulását is akadályozza. Ráadásul az özönnövények terjedésének kedvez az immár mindenhol érzékelhető éghajlatváltozás is.

MIT TESZ A WWF?

A WWF Magyarország a borsodi ártér településeivel, Tiszatarjánal, Ároktóvel és Tiszadorogmával több mint egy évtizede tartó együttműködést alakított ki a hullámter természeti állapotának helyreállítása érdekében. Tiszatarjánban mintegy 100 hektáron vezettünk be fenntartható ártéri tájhasználatot, együttműködve az önkormányzattal, helyi gazdálkodókkal és a lakossággal. Az új földhasználatnak része a gyalogakácos területekről az invazív cserje végleges eltüntetése, majd mintegy 30 hektáron energetikai célú faültetvények telepítése és fenntartása, a többi területen pedig ártéri legeltetés szürkemarkákkal és vízi bivalyokkal.

A szürkemarkák és a vízi bivalyok kiválóan kiegészítik egymást, mert a bivalyok a vizes élőhelyeket és azok partjait kedvelik, a szürkemarkák pedig a fás legelők területén előzik meg a gyalogakác visszatérését.

© Wild Wonders of Europe / Dieter Danschen, WWF

Fekete gólya

© Fred F. Hazelnhoff, WWF

Eurázsiai hód

© Michèle Déprez, WWF

Réti iszalag

MERRE TOVÁBB?

A WWF Magyarország a Toyota Environmental Activities Grant Program támogatásával azon dolgozik, hogy minél több magyar település találja meg a saját fenntartható vízgazdálkodási modelljét. Tiszatarján példájából sokat tanulhatunk, de a kihívások és a körülmények mindenhol mások.

A 2017-ben elindított, a vízmegőrzésen alapuló klímavédelmet zászlajára tűző LIFE pályázatunk keretében például négy másik kistépülésen indítunk el vízmegtartó vízgazdálkodási mintaprojektet. Rákócziújfalu, Ruzsa, Bátya és Püspökszilágy a magyar vidéket sújtó leggyakoribb vízproblémákra – felhőszakadások okozta elöntések, villámárvíz, belvíz, aszály és vízhiány – keres olyan megoldásokat, amelyek a természetes vizes élőhelyek vízmegtartó képességét használják ki.

Ily módon egyszerre járulnak hozzá a helyi mikroklíma javításához, a talajvízkészletek visszapótlásához, a helyi vízkárok elkerüléséhez, a szépülő települési környezethez és élőhelyek kialakításához.

A belvíz megmutatja, hol húzódnak egykori medrek, mélyvonalatok

A legeltetésnek köszönhetően az ártér visszanyerte egykori arcát, és több védett állat- és növényfaj feltűnéséről is beszámolhatunk. Erre alapozva jövőre elindítjuk egy új ökoturisztikai látogatóhely kialakítását, kapcsolódva a Tisza menti Eurovelo kerékpárúthoz is, ahol bemutatjuk, hogyan lehetséges harmónia ember és természet közt a Tisza mentén. Az önkormányzat pedig helyi rendeletben természetvédelmi oltalom alá helyezi a rehabilitált tiszatarjáni hullámteret. Mindeközben az őshonos fűzből álló ültetvények folyamatosan szolgáltatnak fenntartható biomasszát a település közintézményeinek a fűtésére, ahol ezáltal évente mintegy 55 000 m³ földgáz spórolnak meg. Ezzel Tiszatarján mérsékelte függőségét az import energiahordozóktól, miközben szén-dioxid-kibocsátását is csökkenti évente átlag 90 tonnával, így hozzájárulva az éghajlatváltozás megelőzéséhez.

A megújuló borsodi ártér programunk egyik alapja a széleskörű partnerség a helyi közösségek, gazdálkodók és a gazdasági szereplők között. Az elmúlt évtizedben a program partnerei és támogatói voltak az AES Magyarország, a Sinergy Kft., a WWF One Europe More Nature kezdeményezése és a Toyota Environmental Activities Grant Program.

AZ IDEGENHONOS ÖZÖNNÖVÉNYEK ÁRADATA IS ANNAK BIZONYÍTÉKA, HOGY AZ ÁRTÉR TERMÉSZETI ERŐFORRÁSAIT NEM MEGFELELŐEN HASZNÁLJUK

ÉLŐ BOLYGÓ JELENTÉS: TEGYÜK MAGASABBRA A LÉCET!

Szerző: Antal Alexa

A WWF két évente adja ki legnagyobb kutatási jelentését, amely a gerinces állatfajok vizsgálatán keresztül a Föld egészségi állapotát mutatja be. Az 1998 óta megjelenő Élő Bolygó Jelentés a WWF mellett számos szakértő szervezet munkáját összesíti. A jelentés a Föld egészsége mellett foglalkozik az emberi hatással és a veszélyekkel, valamint a megoldási lehetőségekkel.

FÜGGÉSÜNK A BIOLÓGIAI SOKFÉLESEGTŐL

A természet nyújtotta szolgáltatások létünk alapjait képezik: a tiszta levegő, ivóvíz, élelmiszereink és gyógyszereink, csak néhány azok közül, amiket a bioszféra ad nekünk. Élelmiszertermelésünk 35%-a függ a beporzástól. A halászat és a haltenyésztés a világ lakosságának 10-12%-a számára nyújt megélhetést, míg a hal – édesvízi és tengeri – több mint 4 milliárd ember számára elengedhetetlen fehérjeforrás. A természet nyújtotta szolgáltatások éves értékét 125 billió amerikai dollárra becsülik.

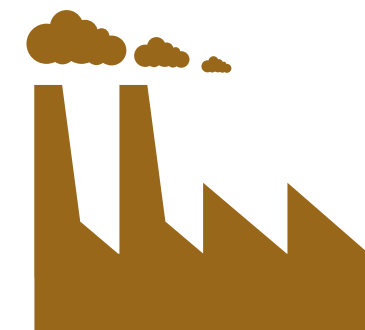
A természet tehát nem csak egy díszlet, amelyben gyönyörködhetünk. Ennél sokkal több. Társadalmunk, gazdaságunk épül rá. Függsünket a biológiai sokféleségtől már felismertük, és számos nemzetközi kezdeményezés célozza a biodiverzitás pusztulásának megfékezését, de az eredmények még váratnak magukra.

AZ EMBER HATÁSA

A népesség az 1800-as évek óta, több mint 7,6 milliárd főt számlálva hétésszeresére, a világgazdaság pedig 30-szorosára nőtt. Az elmúlt 50 évben a fejlődés is robbanásszerű mértéket öltött.

Az 1950-es évektől ugrásszerű népességnövekedés számos egyéb folyamatot is elindított. Nőtt például a vízfelhasználás, elindult a műtrágya-használat, és ezek hatással voltak a természeti rendszerekre is: megugrott a szén-dioxid kibocsátás, elindult a tenger elsavasodása, az esőerdők eltűnése.

AZ EMBERI TÚLHASZNÁLAT KÖVETKEZMÉNYEKÉNT A TERMÉSZET ÉS A BIODIVERZITÁS IS RIASZTÓ SEBESSÉGGEL TŰNIK EL

© Shutterstock, Aspfamily

Kevés embernek adatik meg a lehetőség, hogy egy igazán sorsdöntő átalakulás részesévé váljon. A miénk a szemünk előtt zajlik.

© Shutterstock, wawritto

A fejlődés emberek milliárdjainak életminőségét javította, de nagy árat fizetett érte az otthonunk, a Föld. Ökológiai lábnyomunk 190%-kal nőtt, és a természeti rendszerek stabilitása megingott.

Ma már a Földnek mindössze negyede mentesül az emberi tevékenység alól, és becslések szerint ez 2050-re tized részére csökkenhet. Az emberi tevékenység ma 5 legfőbb veszélyben csúcsosodik ki: az élőhelyek pusztulása és eltűnése, a fajok kizsákmányolása, környezetszennyezés, invazív fajok és betegségek, illetve az éghajlatváltozás. Ezek a veszélyek hatnak a biológiai sokféleségre, és ennek következménye az, hogy a legfrissebb adatok szerint a gerinces állatfajok populációi 60%-kal zsugorodtak.

BOLYGÓNK EGÉSZSÉGE

Az Élő Bolygó Index, amely két évvel ezelőtt 58%-os csökkenést mutatott, a populációk mértékben bekövetkezett változást méri. Az index az állapotokat mindig 1970-hez viszonyítja, miközben

a mintavételi pontok és vizsgálati fajok halmaza egyre bővül. Az idei index – amely a 2014-ig végzett elemzéseket dolgozta fel – 4.005 gerinces faj 16.704 populációját vette górcső alá, és sajnos további pusztulásról számol be. Az összes gerinces faj esetében mért 60%-os csökkenés mellé az édesvízi fajok 83%-os romlást mutatnak, ami többek között a vizes élőhelyek eltűnésének drámai következménye lehet.

© Morgan Hein

Az adatok egyértelműek, a saját és gyermekeink jövője a tét. Nem engedhetjük tehát meg magunknak a pesszimizmus luxusát, fel kell vennünk a kesztyűt: meg kell állítanunk a biológiai sokféleség romlását, és meg kell fordítanunk a tendenciát.

Most még talán képesek vagyunk erre, de ez az utolsó lehetőségünk, és drasztikus, azonnali lépésekre, döntésekre van szükség.

A biodiverzitás drasztikus csökkenését támasztja alá a többi ismert mutatószám is. A Természetvédelmi Világszövetség például a fajok kihalási kockázatával foglalkozik, és ez – a Vörös Lista – is folyamatos pusztulást mutat. De a gerinces fajok számára megfelelő élőhelyeknek is 22%-a eltűnt 1970 és 2010 között. Az élőhelyek eredeti biodiverzitása 1970-ben még 81,6% volt, 2014-ben pedig már csak 78,6%. Minden mutatószám tehát ugyanazt a képet festi le: a törekvések ellenére a biológiai sokféleség továbbra is csökkenő tendenciát mutat.

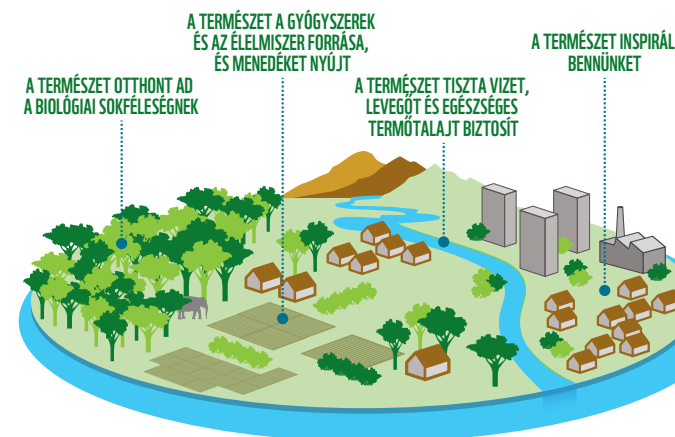
MIT TEHETÜNK?

Mostantól a biológiai sokféleség romlásának megfékezése és a tendencia visszafordítása elsődleges célunk kell legyen! Ennek érvényesülnie kell a politikai, gazdasági és fogyasztói döntéseinkben egyaránt. Az előttünk álló két év sorsdöntő: ez az utolsó lehetőségünk, hogy megértsük, milyen hatással vagyunk a bolygóra, és komolyan vegyük a jeleket, amik figyelmeztetnek rá, hogy a határokat feszegetjük. Döntéshozóinknak világszinten ambiciózusabb és nagyratörőbb célokat kell meghatározniuk a biodiverzitás pusztulásának megfékezésére, és gyakorlati, megvalósítható lépéseket kell kijelölni, hogy elérjük azokat.

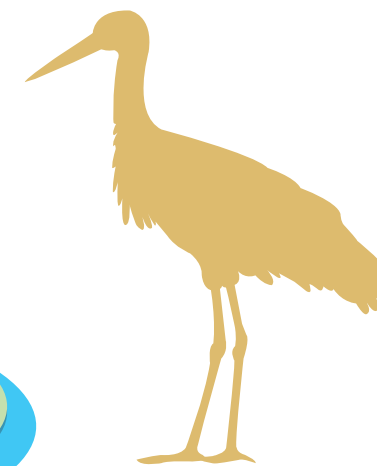
Erre keretet adhat a Biológiai Sokféleség Egyezmény, valamint a Fenntartható Fejlődési Célok, de szükség van egy minden eddiginél előremutatóbb megállapodásra az emberért és a természetért. A vállalatoknak is élen kell járnia azokban a folyamatokban, amelyek természeti kincseink megbecsüléséhez és megőrzéséhez vezetnek.

MIT TEHETÜNK MI, EMBEREK?

Mindent! A mi szerepünk és felelősségünk hatalmas. Tudatos állampolgárként elvárásainkkal kijelölhetjük az utat döntéshozóink és a vállalatok számára, tudatos életmódunkkal pedig közvetlenül csökkenthetünk a Föld terhein.

A TENGERI MADARAK TÖBB MINT 90 SZÁZALÉKÁNAK GYOMRÁBAN TALÁLHATÓ MŰANYAG, 22%-KAL CSÖKKENT AZ EMLŐSÖK SZÁMÁRA ALKALMAS ÉLŐHELYEK KITERJEDÉSE

GAZDÁIKON KERESZTÜL GAZDAGODTAK ERDŐINK

Szerző: Bódis Pál

Az ötéves LIFEinFORESTS projekt elérkezett a végéhez. A 2014 óta eltelt időszak sok kihívása és váratlan történései ellenére is sikeresnek volt: a projekt konzorciumban együtt dolgozó erdészek és természetvédők bővíthették a Natura 2000 erdőkkel kapcsolatos szakmai ismereteiket és megismerhették egymás álláspontjait.

© Gálmidy László

A projekt legfontosabb eredményét már a kezdetekkor elértük, hiszen az érintett ágazati szereplők – nemzeti parkok, erdészeti érdekképviselői szervezetek, természetvédők, magánerdő gazdálkodók, erdészek és szakirányítók – együtt, közösen vágtak bele abba a példa nélküli munkába, melynek eredményeire most visszatekintünk.

Fontos volt, hogy az összes szakmai közösséget a saját nyelvén és az érdeklődésüknek megfelelően vonjuk be a közös munkába, gondolkodásba. Ezek során több mint 3000 erdészeti, természetvédelmi szakemberrel, erdőtulajdonossal kerültünk személyes kapcsolatba. Ez azért is jelentős, mert így a Natura 2000 hálózat működésével, az erdők kezelésével kapcsolatos tapasztalatokat megismerhettük, összegyűjthettük. Így szakmapolitikai munkánk során eredményesebben tudjuk segíteni az erdőkben folyó munkát, támogatni a megfelelő jogszabályi és támogatási háttér kialakítását, valamint felhívhatjuk a döntéshozók figyelmét a rendszeresen előkerülő problémákra is.

Az elmúlt évek során megrendezett programok, a több mint 10 tanulmányút rámutatott egy nagy hiányosságra: a következő generáció szakembereire nem koncentráltunk eléggé a kezdetektől. Így a módosítási lehetőségeinkkel élve nekik is lehetővé tettük, hogy részt vehessenek a közös munkában. Előadássorozatot, tanulmányutat szerveztünk a Soproni Egyetem erdőmérnöki karának hallgatói, valamint erdészeti szakközépiskolások számára. Bízunk benne, hogy a fiatal, nyitott lelkületű szakmaszeretettük miatt a lehető legtöbbet fogadták be a számukra nyújtott tudásból.

Nagy népszerűségnek örvend az „A mi élő erdőnk” című filmünk, melyben öt díjazott magánerdő gazdálkodó munkáján keresztül mutatunk be példaértékű gazdálkodási gyakorlatokat. Ezen felül hamarosan elkészül a Bükk Nemzeti Park gondozásában a nagyközönségnek szánt Natura 2000 erdőkkel kapcsolatos, „Mi fán terem?” című animációs filmsorozat is, amit nagy szeretettel ajánlunk a kedves olvasók figyelmébe! Azt hiszem, hogy büszkén zárhatjuk le e projektet.

A PROJEKTEN DOLGOZÓ PARTNEREK, SZAKÉRTŐK, VALAMINT A PROGRAMOKON RÉSZT VEVŐK BEHATÓBBAN ISMERTÉK MEG A TERMÉSZETKÖZELI ERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS A TERMÉSZETVÉDELMI ERDŐKEZELÉS MÓDSZEREIT

A LIFEinFORESTS projekt szakmai hátterének megteremtéséért nagy energiákat összpontosítottunk, melynek köszönhetően jelentősen bővült az erdészeti ökológiai és erdőkezeléssel foglalkozó szakirodalom. Megszületett „Az erdőgazdálkodás hatása a biológiai sokféleségre” című nagyigényű tudományos kötet, de készült szakmai javaslatokat tartalmazó füzet is, vagy az online Erdőtervezési Eszköztár, mely az erdőgazdálkodóknak ad tanácsot azzal kapcsolatban, hogy a kezelésükben lévő közösségi jelentőségű erdei élőhelyeket hogyan óvhatják meg, esetleg tehetik még jobbá. Mindezt a tudást összegyűjtve hamarosan elkészül a Natura 2000 kézikönyv erdőgazdálkodóknak és természetvédelmi szakértőknek.

Eredményességünket legjobban a sok új szakmai és talán baráti kapcsolat igazolja, mely biztosan hozzájárul ahhoz, hogy a Magyarországon található több mint 800.000 hektár Natura 2000 erdő megelégedésünkre töltsen be mindazt a szerepet, mit várunk tőle.

© Gálmidy László

A LIFEinFORESTS PROJEKT KERETÉBEN MEGVALÓSULT:

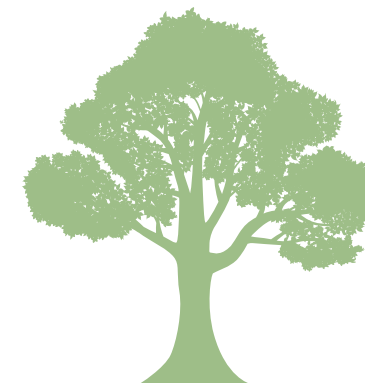
- › 4 MŰHELYGYAKORLAT
- › 10 KEREKASZTAL-MEGBESZÉLÉS
- › 15 INFORMÁCIÓS NAP
- › 6 TANULMÁNYÚT
- › 6 TEREPEJÁRÁS
- › 3 KIEGÉSZÍTŐ KÉPZÉS ERDÉSZETI SZAKIRÁNYÍTÓK SZÁMÁRA
- › 5 TERMÉSZETKÖZELI ERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS SZÁLALÓ JELÖLÉSI GYAKORLAT
- › 1 ELŐADÁSSOROZAT SZAKKÖZÉPISKOLAI DIÁKOKNAK
- › 1 ELŐADÁSSOROZAT EGYETEMI HALLGATÓKNAK
- › 1 EGYHETES TANULMÁNYÚT TERMÉSZETVÉDELMI MÉRNÖK HALLGATÓKNAK

© Joo Zsófia

© Bódis Pál

Készült a LIFEinFORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE+ Information and Communication programjának és a Földművelésügyi Minisztérium pénzügyi támogatásával.

INTERJÚ: ÖZÖNNÖVÉNYEK ÁRADATA

A hazánkban is egyre jobban teret nyerő, külföldről bekerül növények közül néhány gyorsan és agresszíven terjedve kiszoríthatja honos vetélytársait. Ennek a kezdetben észrevétlen folyamatnak gyakran egy tájidegen, kerthatárt nem ismerő flóra az eredménye. Pontosan melyek ezek a fajok? Mit tehetünk ellenük? A témáról Korda Márton okleveles természetvédelmi mérnökkel, a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karának tanársegédével beszélgettünk.

© Schmidt Dávid

HONNAN JÖNNEK, ÉS MILYEN PROBLÉMÁT OKOZNAK HAZÁNKBAN AZ ÖZÖNNÖVÉNYEK?

Közös jellemzőjük, hogy adott területen nem őshonosak, oda szándékos betelepítés, vagy véletlen behurcolás útján kerülnek a világ valamely tájáról. Hazánkban a legtöbb özönfaj Észak-Amerikából és Ázsiából származik. Számos problémát okoznak: elősegítik a természeti értékeink pusztulását, tehát hozzájárulnak a biodiverzitás csökkenéséhez, egyes fajok komoly egészségügyi kockázatot hordoznak (pl. pollenallergia, bőrirritáció), míg mások jelentős gazdasági károkat okoznak pl. emberi létesítmények károsításával, az ellenük való védekezés egyre növekvő költségeivel.

MIÉRT TUDNAK EZEK A FAJOK ILYEN SIKERESEN ÉS GYORSAN TERJEDNI?

Számos tulajdonságuk az őshonos fajoknál sikeresebbé teszik őket. Ilyen pl., hogy szaporodásukat és terjedésüket alig korlátozzák kórokozók és károsítók. Sikeres a terjedési stratégiájuk is: pl. rengeteg magot termelnek, gyökérdarabokkal, sarjakkal is szaporodnak.

ÖZÖNNÖVÉNYEKNEK AZOKAT AZ IDEGENHONOS NÖVÉNYFAJOKAT NEVEZZÜK, MELYEK EGY ÚJ ÉLŐHELYRE KERÜLVE FOLYAMATOSAN TERJESZKEDNEK, ÉS KISZORÍTJÁK AZ ŐSHONOS FAJOKAT

MELYIK NÖVÉNYEK OKOZZÁK A LEGNAGYOBB GONDOT?

Erre nehéz válaszolni, mert a fajok jelentős része az országnak csak adott tájain fordul elő, ahol lokálisan nagy gondot jelenthet, de országosan (még) nem. Az egész országban komoly problémát okozó fajok a fák közül a bálványfa, a fehér akác, a zöld juhar és az amerikai kóris, a cserjék közül a gyalogakác, míg a lágyszárúak közül a selyemkóró, az aranyvesszők, a parlagfű és még sorolhatnánk.

MI A HELYZET A GYALOGAKÁCCAL?

Észak-Amerikából származó cserjefaj, melyet főleg rézsűkötésre és erdők cserjeszintjének kialakítására használtak, de mára hazánkban komoly problémát okoz. Magyarországon legnagyobb tömegben a Tisza és mellékfolyóinak árterén

találkozhatunk vele, ahol a biodiverzitás látványos elszegényedését okozza. Szerencsére a marha szívesen fogyasztja, így a legeltetés jól alkalmazható a visszaszorításban.

MIT TEHETÜNK MI, A LAKOSSÁG, AZ ÖZÖNNÖVÉNYEK ELLEN?

A lakosság gyakran akaratlanul is elősegíti az özönnövények terjedését azzal, hogy ültetik valamely fajt, ami a kertből „kiszökve” a természeti értékeinket veszélyezteti. Éppen ezért az a legfontosabb, hogy ezeket a növényeket ne ültessük. Ha ilyen faj felbukkan a területünkön, mihamarabb lépünk fel ellene. Amint túl nagy állomány alakul ki, gyakran csak a vegyszeres kezelés hoz eredményt. Az ilyen beavatkozás azonban nagy körültekintést és szakértelmet kíván, így ezt bízzuk növényvédelmi szakemberre!

A leggyakoribb özönnövény fajok felismerésében segítséget nyújt a DINPI és a WWF Magyarország friss, „Mi nyílik a kertemben?” című ismertető kiadványa, mely egyben veszélytelen alternatívákat is kínál hobbikertészeknek, kerttulajdonosoknak.

© Bárcs Sándor

© Schmidt Dávid

Fajgazdag nedves gyepek az aranyvessző inváziója előtt (balra) és után (jobbra)

**INGYENESEN
LETÖLTHETŐ!**

A CSALÁRD ÖRDÖG

A történelmi időkben sem volt ritka az állatok emberi tulajdonságokkal történő felruházása (antropomizálása). Voltak olyan helyes megfigyelések, amelyeket tévesen magyaráztak, de akadtak olyan is, amelyek már kezdetben hibásnak bizonyultak, és ezt a természetbúvárok tovább súlyosbították korabeli nézeteikkel. Mind a kettőre jó példa Miskolczi Gáspár Egy Jeles Vad-kert (1702) című műve. Miskolczi szerint mikor a farkas „*prédálni kímégyen, olyankor fekete Gyapár nevű füvel fogait meg szokta élesíteni*”. A mai nevén oregánónak nevezett növényt a farkasok vélhetően csak ritkán – ahogy a fűféléket a kutyák rendszeresen – fogyasztják máig tisztázatlan okok miatt (pl. rost szegény táplálkozás vagy unaloműzés miatt).

A biológiai nem helytálló megfigyeléseknél rosszabb volt, mikor ideológiailag megtámogatták, és emberi tulajdonságokkal ruházták fel az állatokat. Szintén Miskolczi írja, hogy a farkas sok tulajdonsága átfedést mutat magával az ördöggel, hiszen: „*miképenhogy a Farkas az embereknek és barmoknak veszedelmekre kóborol, azonképen az ördögök is az egész emberi nemzetnek megengesztelhetetlen ellenségei. A Farkas soha bé nem telhetik: azonképen az ördögnek dühössége tellyességgel bétölthetetlen.*”

AZ EMBEREVŐ PUSZTÍTÓ

Száz év múlva sem változott jelentősen a hozzáállás a faj irányába. 1880-ban, egy kirándulása során maga Theodore „Teddy” Roosevelt amerikai elnök is véleményt nyilvánított a témában, mely szerint a farkasok „a károkozás és pusztítás bestiái”. A helyzet az Óvilágban sem volt rózsás, Kinloch brit dandártábornok ezt írta az farkasról indiai állomásozása során (1892): „*a szemei különösen vészjóslók... Kártékony bestiák, amelyek nagy mennyiségben pusztítják a juhokat, kecskéket és gyermekeket...*”. Az okok egyszerűek: a ragadozók mindig is versenytársaink, táplálék konkurensaink voltak, hatásukat azonban rendszeresen eltúlozták. Ne felejtsük el, hogy az 1800-as évek végén a kevésbé városiasodott lakossággal és jelentősebb ragadozóállományokkal az ember-nagyragadozó konfliktusok is erősebbek voltak.

ÖRDÖGBŐL ANGYAL? A FARKASOK MEGÍTÉLÉSÉNEK VÁLTOZÁSA

Szerző: Patkó László

Egykor a farkas volt a legelterjedtebb ragadozó a világon. A faj irányába mutatott félelem sokakat arra sarkalt, hogy íróhadjáratok szervezzenek, amelyeket különböző ideológiákkal is megtámogattak. A WWF Magazin előző számában bemutattuk, hogy milyen ökológiai jelentősége van a nagyragadozóknak, most arról írunk, hogy a szakemberek hozzáállása hogyan változott az évszázadok során.

MINT AHOGY SOK MÁS FAJT, A FARKAST IS ELŐSZERETTEL RUHÁZZUK FEL EMBERI TULAJDONSÁGOKKAL - EZ AZONBAN SOKSZOR FÉLREVEZETŐ LEHET

A GYENGÉDSZÍVŰ HEGYI ŐRZŐ

Több mint 50 évvel később a farkasok viselkedését először részletekben bemutató Lois Crisler, amerikai kutató, író 1958-ban már sokkal kedvesebben, de nem kevésbé antropomorf módon közelíti meg a kérdést, mikor arról ír, hogy „a farkas gyengédszívű”. Ironikus módon a modern vadgazdálkodás és fenntartható vadászat megteremtőjeként tisztelt Aldo Leopold az első olyan személyek között volt, aki páfördülésével gondolkozásra készítette a szakmát. Egy nap erdész kollégáival farkasokat láttak meg egy hegyoldalon. A farkasok kettőt elejtettek, hiszen feladataik közé tartozott – az akkori kornak megfelelően – a ragadozók irtása is. Amikor Leopold meglátta a farkas „szemében kihunyni a vad zöld lángot”, rájött, hogy rossz úton haladnak. Híres alkotásában, a Sand County Almanac-ban (1949) már arról ír, hogy a ragadozóknak fontos szerepe van a természetes rendszerekben. Híres idézete a mai napig megállja a helyét: „csak a hegyek elég idősek ahhoz, hogy elfogulatlanul hallgassák a farkas üvöltését”.

© Wild Wonders of Europe, Sergey Gorshkov, WWF

NEM ÖRDÖG, NEM ANGYAL: CSÚCSRAGADOZÓ

Ahogy Leopold közel 70 éve tárgyilagosságra és alázatos-ságra intette a szakmát, úgy David Mech, a híres farkasokkal foglalkozó biológus 2012-ben megjelent tanulmányában arról ír, hogy milyen veszélyei vannak az állat „szentté avatásának”. A 60 éve nagyragadozókat kutató szakember gondolatait azzal zárja, hogy „a farkas nem egy szent és nem is pokoli teremtmény, csak azok számára, akik azzá szeretnék tenni”. Ez is jól mutatja, hogy a nagyragadozókkal kapcsolatos érdekellentétek napjainkig fennmaradtak.

A farkasok védelme soha nem kizárólag biológiai kérdés volt, mert társadalmi és gazdasági vonatkozásai is vannak. A WWF Magyarország ezért 2019-ben – az Euro Large Carnivores (LIFE16GIE/DE/000661) program keretében – szakmai műhelymunkákat fog szervezni, amelyben a különböző érdekcsoportok bevonásával megvitatjuk az együttélés hosszú távú lehetőségeit. Ma már tudjuk, hogy az együttélés érdekében közösen kell eredményeket elérnünk. Ha jön a tél, a magányos farkas elpusztulhat. A farka viszont túlél.

© Giancarlo Mancori, WWF Olaszország

A FARKAS MEGÍTÉLÉSE MINDIG IS AMBIVALENS VOLT, AZONBAN SEM DÉMONIZÁLÁSA, SEM SZENTTÉ AVATÁSA NEM HELYES

VIZEINK JÖVŐJE

Szerző: Antal Alexa

Vizeink állapota egyre romlik, és most veszélybe került a legfontosabb európai eszköz is, mely a vizek védelmét célozza. Az Európai Unió egyik ambiciózus szabályozása, a Víz Keretirányelv került célkeresztbe – elképzelhető, hogy a vizek megóvása helyett döntéshozóink a szabályozás gyengítése mellett döntenek. Ennek megelőzésére 2018 októberében európai kampány indult vizeink védelméért.

© Stefan Wüstrand, WWF

Vizesélőhelyeink 87%-a eltűnt az elmúlt 300 évben, és ez a folyamat gyorsuló ütemben zajlik: az elmúlt 50 évben vesztett el 35%-uk. Az édesvízhez köthető gerinces fajok populációi 83%-kal zsugorodtak 1970 óta. Vizeink állapota Európában sem kevésbé aggasztó. Az európai felszíni vizek csupán 40%-a egészséges, Magyarország vizeinek pedig kevesebb mint 20%-a van jó ökológiai állapotban. Az adatok drámaiak, miközben tudjuk, hogy a víz legfontosabb kincsünk, minden élőlény létének nélkülözhetetlen eleme.

Vizeink romló állapotát már felismertük, és évtizedekkel ezelőtt születtek olyan lépések, amelyek vizeink megőrzését célozták. Ilyen többek között a 18 éve elfogadott Víz Keretirányelv (VKI) is, melynek felülvizsgálata 2018-19-ben várható. 2000-ben az Európai Unió tagállamai letették voksukat egy erős, ambiciózus szabályozás mellett. A VKI folyóink, tavaink, vizesélőhelyeink, valamint part menti vizeink védelmét és helyreállítását célozza. Elfogadásával az EU kormányai vállalták, hogy megakadályozzák vizeink további pusztulását, és jobb állapotba hozzák azokat 2015-ig, de legkésőbb 2027-ig.

MAGYARORSZÁGON SEM JOBB A HELYZET

Felszíni vizeink Kelet-Európa viszonylatában – például Romániához képest – is rossz ökológiai állapotban vannak. A felszín alatti vizek hazánkban mennyiségi és kémiai szempontból jobb állapotban vannak, mint a felszíni vizek. Ugyanakkor a felszín alatti vizek jó mennyiségi állapota szempontjából az EU utolsó öt tagállamába tartozunk. Ez azt jelenti, hogy hazánk felszín alatti vizei könnyen veszélybe kerülhetnek a későbbiekben azok túlhasználata, valamint a kapcsolódó felszíni vizesélőhelyek leromlása miatt.

© naturepl.com / Terry Whitaker, WWF

AZ EURÓPAI FELSZÍNI VIZEK CSUPÁN 40%-A EGÉSZSÉGES, MAGYARORSZÁG VIZEINEK PEDIG KEVESEBB MINT 20%-A VAN JÓ ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOTBAN

A tagállamoknak jelentős lépéseket kell tennie és forrásokot kell biztosítania ennek érdekében. A kampányon keresztül az állampolgárok segíthetnek a vizeink védelméért folytatott harcban. A 2019. március 4-ig tartó társadalmi konzultáció ugyanis lehetőséget ad arra, hogy bárki hallathassa a hangját, és támogassa ennek az erős és hatékony szabálynak a megtartását.

Az EU tagállamai az elmúlt két évtizedben nem foglalkoztak a VKI megvalósításával, és nem helyeztek elegendő hangsúlyt vizeink védelmére. Most pedig a beavatkozások felgyorsítása helyett a szabályozás gyengítése került napirendre.

Az elmúlt közel két évtized mégsem hozott eredményt: a tagállamok nem vették komolyan, amit a szabályozás előír, és annak megvalósítását a mai napig csak elodázzák, míg vizeink romló állapota hatalmas károkat okoz.

Ha vizeink állapota a továbbiakban sem javul, vagy tovább romlik, akkor vízpartjaink emblemikus fajai és élőhelyei kerülnek veszélybe. Magyarországon például a következő évtizedekben minimálisra csökkenhet a tiszavirág állomány. Hazánk folyóin még büszkélkedhetünk ezek jelenlétével, de a szórványos megfigyelések szerint az állomány csökkenőben van. Megőrzésük érdekében javítani kell vizeink állapotát, és biztosítanunk kell a folyók szabad folyását.

A szakemberek – és a WWF – álláspontja szerint a VKI a megfelelő eszköz arra, hogy megvédjük és helyreállítsuk Európa vizeit. Hatalmas veszélyt jelent, hogy most mégis, az erős és hatékony megvalósítás helyett, a szabályozás gyengítése került látómezőbe. A WWF és partnerei által indított kampány célja, hogy az Európai Bizottság a felülvizsgálat során megtartsa a VKI-t. Az EU tagállamok kormányainak nem lenne szabad ennek gyengítéséről beszélni, helyette támogatni és megvalósítani kellene a végrehajtást.

A víz mindannyiunk közös ügye és természeti erőforrása, ezért össze kell fognunk, hogy megvédjük a Víz Keretirányelvet, amely biztosítja az európai vizek jövőjét. Tarts velünk Te is! Kattints: wwf.hu/viz

AZ EURÓPAI VIZEK VÉDELMÉT CÉLZÓ UNIÓS SZABÁLYOZÁST, A VÍZ KERETIRÁNYELVET, MOST KELL MEGVÉDENÜNK - CSATLAKOZZ TE IS, VEGYÉL RÉSZT AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG TÁRSADALMI KONZULTÁCIÓJÁBAN: WWF.HU/VIZ

A KEDVENC SÖRÖD TÖRTÉNELEM LESZ 2027-RE?*

* Víz nélkül sör sincsen.
A folyóink és tavaink veszélyben vannak. CSELEKEDJ MOST!

2027 A VÉGSŐ HATÁRIDŐ, HOGY AZ EU ORSZÁGAI HELYREÁLLÍTSÁK A VIZEK MINŐSÉGÉT.

Add a neved, hogy együtt megvédjük az Európa vizeit védő jogszabályt, a Víz Keretirányelvet!

#ProtectWater #ProtectBeer
www.wwf.hu/viz

JÖNNEK 2027 ÜTŐS SÖR TRENDJEI:

SÖR CHIPS

ROPOG, NEM CSÚSZIK.

SÁRSÖR

MOCSKOSUL RIZIKÓS.

LUXUS SÖR

APU, VEDD MEG.

OLYAN HELYEN TÚRÁZUNK VAGY ÉLÜNK, AHOL MEDVÉK IS ELŐFORDULNAK?
OLVASSUK EL ÉS PRÓBÁLJUK BETARTANI EZT A NÉHÁNY, EGYÜTTÉLÉST ELŐSEGÍTŐ SZABÁLYT!

LEHETŐSÉG SZERINT TÖBBEN INDULJUNK
KIRÁNDULNI, ÍGY NAGYOBB ZAJT CSAPUNK,
AZ ÁLLATOK MESSZIRŐL ÉSZLELNI FOGNAK,
ÉS EL FOGNAK TÁVOLODNI TŐLÜNK.

A KUTYÁT MINDIG PÓRÁZON SÉTÁLTASSUK,
HA AZ ÁLLAT ELSZALAD, LEHET, HOGY EGY
MEDVÉVEL A NYOMÁBAN FOG VISSZATÉRNI.

HA OLYAN TERÜLETRE TERVEZZÜK AZ
UTUNKAT, AHOL MAGAS A MEDVEÁLLOMÁNY
SŰRŰSÉGE (PL. SZLOVÁKIA, ROMÁNIA),
AKKOR SZEREZZÜNK BE EGY
FLAKON MEDVESPRAY-T!

A MEDVÉKET SZÁNDÉKOSAN
MEGKÖZELÍTENI (PL. VELÜK SZELFIZNI)
ÉS ETETNI SZIGORÚAN TILOS.

SOHA NE HELYEZKEDJÜNK EGY ANYAMEDVÉ
ÉS A BOCSA KÖZÉ!

HA MEDVÉVEL TALÁLKOZUNK :
– NE FUSSUNK EL,
– NE NÉZZÜNK AZ ÁLLAT SZEMÉBE,
– ÉS NE FORDÍTSUNK HÁTAT A MEDVÉNEKI!

KERÜLJÜK AZ ERŐS ILLATÚ ÉLELMISZEREK
(PL. HALKONSZERV, ÉDES GYÜMÖLCS,
SŰRÍTETT TEJ) FOGYASZTÁSÁT.

AMENNYIBEN KISGYERMEKKEL VAGYUNK,
...ÉS MEDVÉT LÁTUNK, A GYERMEKET
NYUGTASSUK MEG, ÉS EMELJÜK FEL!

HA TÚRÁZNI MÉGY,

OLVASD EL TÚRÁZÁSSAL KAPCSOLATOS
TANÁCSAINKAT IS!

HA KEMPINGEZNI INDULSZ,

OLVASD EL KEMPINGEZÉSSSEL KAPCSOLATOS
TANÁCSAINKAT IS!

HA OLYAN TERÜLETEN ÉLSZ,

AHOL MEDVÉK FORDULNAK ELŐ, OLVASD EL A HELYI LAKOSSÁG
TÁJÉKOZTATÁSÁT SZOLGÁLÓ SZABÁLYAINKAT IS!

